

3. Кілієвич О. Конкуренстоспроможність регіонів у контексті глобалізації та євроінтеграційних процесів / О. Кілієвич // Національна безпека і оборона. – 2008. – № 4. – С. 40.

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

*Суханова А.В., старший викладач кафедри фінансів,
НУДПСУ, м. Ірпінь, Україна*

Конкуренція трактується як форма прояву конкурентних відносин в ринковій системі, як атрибутивна ознака ринкового господарства, яка дозволяє ринковій системі відтворюватися, повторюватися, як економічному явищу, і визначає всю сукупність притаманних йому елементів - витрат виробництва, формування ціни, адаптивності підприємств і організацій до вимог ринку, задовольняючи потреби в товарах і послугах [1].

Підвищення конкурентоспроможності регіону знаходиться в тісній залежності від виявлення та забезпечення сталого розвитку індивідуальних умов, тобто конкурентних переваг, що визначають соціально-економічне становище регіону, якість життя населення, екологічну обстановку, інвестиційний клімат, інноваційну активність тощо [2].

З метою забезпечення сталого розвитку конкурентних переваг регіону, необхідно реалізувати наступні напрями економічної політики в довгостроковій перспективі:

1. Стимулювати активізацію інноваційної активності підприємницьких структур в регіоні на основі розроблених програм стимулювання довгострокових інвестицій і надання податкових пільг.

2. Підвищити рівень інвестиційної активності та інвестиційної привабливості регіону.

3. Створити спеціалізовані фактори виробництва за допомогою розвитку системи профільної освіти, науково-дослідних центрів, інтеграції освіти, науки і виробництва.

4. Забезпечити всебічну підтримку науки та освіти, сфери рекреації і туризму.

5. Стимулювати розвиток системи регіонального менеджменту та маркетингу.

6. Забезпечити контроль за дотриманням стандартів безпеки і якості на підприємствах, стимулювати впровадження міжнародних стандартів виробництва та управління.

В якості фундаментальних принципів формування та розвитку конкурентних переваг регіону слід виділити: системність, ієрархічність, збалансованість, прояв синергетичного ефекту, агрегованість, саморозвиток [3].

Отже, стійка конкурентоспроможність регіону - це постійна перевага регіону у

взаєминах зі споживачами, яка досягається за рахунок безперервного процесу створення конкурентних переваг та забезпечує високий рівень життя населення і реалізацію економічного, соціального, культурного потенціалу регіону.

Основні напрями реалізації конкурентних переваг регіону можна згрупувати за такими блоками:

1. Розміщення і збереження підприємств, у тому числі промислових, залучення додаткових капіталовкладень, що дозволить:

- зберегти існуючі підприємства;
- сформувати сучасні кластери;
- розширити наукові, інноваційні і високотехнологічні підприємства;
- розмістити нові торгові підприємства;
- розмістити нові кредитні організації та страхові компанії;
- відкрити головні офіси великих фірм;
- розвинути транспортно-транзитні функції.

2. Збереження та залучення трудових ресурсів (висококваліфікованих кадрів; трудової молоді та молодих сімей та ін.) в процесі активізації розвитку конкурентних переваг за допомогою реалізації молодіжної та житлової політики, забезпечення доброзичливого середовища життєдіяльності, розвитку системи освіти та охорони здоров'я, спрямуванню інвестиційних потоків з різних джерел в соціальну сферу.

3. Організація та проведення заходів, що представляють соціально-економічну значимість: конгресів, конференцій, семінарів, конкурсів, великих спортивних заходів, виставок, ярмарків.

4. Підвищення ефективності виконання адміністративних функцій.

5. Дослідження фундаментальних проблем підвищення конкурентоспроможності регіону.

На підставі висновку провідного вченого в галузі конкурентної боротьби і економічного розвитку Майкла Портера можна стверджувати, що стійкість конкурентоспроможності регіону досягається не випадково, а в результаті кропіткої праці та злагоженості у всіх можливих видах діяльності [4].

Одним з поворотних моментів у розвитку теорії стійкої конкурентоспроможності став висновок про те, що дійсні джерела конкурентоспроможності полягають не стільки у вдалих інвестиціях у виняткові ресурси, скільки в «самостійному розумінні можливостей завтрашнього дня і шляхів їх використання». Отже, стійка конкурентоспроможність регіону створюється в результаті постійного пошуку нових можливостей розвитку, передбачаючих майбутні потреби споживачів регіону.

Тим самим досягається зміцнення конкурентної позиції регіону, а його конкурентоздатність здобуває такі властивості, як довгостроковість, непрозорість, некопіювання, непереносимість, а також унікальність регіональних конкурентних переваг, на яких вона ґрунтується, і незалежність від зовнішнього середовища.

Постійна націленість регіону на пошук нових можливостей створення конкурентних переваг, спрямованих на задоволення майбутніх потреб регіональних

споживачів, а не орієнтація на порівняння з конкурентами, дозволяє зберегти конкурентоспроможність в довгостроковій перспективі. Це підтверджується, також, висновками фахівців в області стійких конкурентних переваг: «щоб потрапити в майбутнє, не потрібно обганяти конкурентів, що прагнуть отримати той же приз. Важливо мати власні уявлення про приз» [5].

У той же час, особливості соціального, економічного, екологічного, політичного, культурного розвитку територій, використовувани при створенні стійкої конкурентоспроможності регіону, обумовлюють формування унікальних регіональних конкурентних переваг. Що, в свою чергу, призводить до непрозорості, непереносимості і некопійованості конкурентних переваг, на яких заснована конкурентоспроможність регіону. Непрозорість полягає в неможливості конкурентів виявити здібності, що лежать в основі конкурентоспроможності економіки даного регіону, і визначити ресурси, які необхідні для відтворення даних здібностей. Неперенесення обумовлює те, що переміщення більшості ресурсів і здібностей від одного регіону до іншого вельми складне і, отже, придбання конкурентами на рівних умовах ресурсів, необхідних для відтворення конкурентоспроможності, мало ймовірне. Некопійовання конкурентних переваг дозволяє утримувати конкурентоспроможність протягом тривалого періоду часу.

При цьому необхідно зазначити, що конкурентні переваги, що виникають в результаті змін у зовнішньому середовищі, або природні, географічні конкурентні переваги, а не створені в результаті проектування з опорою на дослідження майбутніх потреб регіональних споживачів, не можуть повною мірою бути підставою для стійкої конкурентоспроможності регіонів. Вони більшою мірою є передумовами для цього. Існує безліч країн і регіонів, що мають природні об'єкти, привертаючи за їх допомогою туристів з усього світу (Ніагарський водоспад (США, Канада), мис Нордкап (Норвегії)).

До основних напрямків розвитку регіональної економіки можна віднести такі:

1. Сприяння розвитку регіональних кластерів.

Найбільший економічний ефект дає використання кластерної моделі розвитку регіональної економіки при включенні до неї промислових підприємств. Розвиток регіональних кластерів може бути одним з важливих елементів підвищення конкурентоспроможності підприємств і регіонів.

2. Розвиток інноваційної сфери.

3. Трансформація державного сектору економіки передбачає оптимізацію складу державних організацій і розмірів участі держави в їх капіталі, оптимізацію використовуваних організаційно-правових форм державних організацій, поліпшення фінансово-економічного становища, збільшення капіталізації та підвищення якості управління державними організаціями.

Отже, підставою для створення стійкої конкурентоспроможності регіону є створення конкурентних переваг в таких специфічних сферах активності, як стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіону; взаємодія та обмін знаннями між громадськими організаціями, органами державної влади та місцевого

самоврядування, науковими та освітніми установами; підготовка керівних кадрів і фахівців органів державного регіонального управління та місцевого самоврядування, регіональних підрозділів державних органів влади. У свою чергу, це сприяє розвитку пріоритетних сфер суспільної діяльності, наприклад, поліпшенню якості життя населення, збільшенню тривалості життя, розвитку регіональної економіки, формуванню сприятливої демографічної обстановки.

Список літератури:

1. Чечель О.М. Економічна безпека в контексті державної економічної політики України / О.М. Чечель // Науковий Вісник Донбаської державної машинобудівної академії: зб. наук. праць. – Донецьк. – 2009. – № 1 (4Е). – С. 301–308.
2. Козоріз М. Регіональна політика сприяння розвитку підприємництва / М. Козоріз // Регіональна економіка. — 1996. — №1-2. — С. 24-32.
3. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география / Э.Б. Алаев. — М.: Мысль, 1983. – 245 с.
4. Гончарук Т.І. Методологія конкурентоспроможності: досвід теорії та теорія досвіду / Т.І. Гончарук // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [HTTP://LIB.UABS.EDU.UA/LIBRARY/ARTICLE/HONCHARUK_4.PDF](http://lib.uabs.edu.ua/library/article/honcharuk_4.pdf).
5. Войнаренко М. Концепція кластерів – шлях до відродження виробництва на регіональному рівні / М. Войнаренко // Економіст. – 2000. – №1. – С. 29 – 33.

АСИМЕТРІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

*Шпак А.Д., аспірант кафедри обліку і аудиту,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

Аналіз виникнення просторової асиметрії розвитку регіонів обумовлений проблематикою реалізування загальнодержавної регіональної політики та соціально-економічних перетворень в країні, недосконалістю функціонування загальнонаціонального ринку, розвитком регіональних криз на тлі виокремлення депресивних територій й міжрегіональних конфліктів, дезінтеграції національної економіки, послаблення цілісності суспільства і держави тощо. Все це обумовлює актуальність дослідження даного питання, а також формування системи ефективних засобів та заходів для мінімізування регіональних асиметрій розвитку.

В процесі посилення економічної інтеграції внутрішні та зовнішні регіони набувають діалектичної єдності та спільних якостей конгруентності, ієрархічності, динамічності, системності, відкритості та циклічності. Регіональна асиметрія являє собою процес диференціації локальних та глобальних територіальних таксономічних одиниць, який відбувається під впливом посилення нерівномірності руху факторів виробництва, конкуренції місцевих фірм і ТНК та реалізації компліментарної